

REPORT ON STRATEGIC ACTIONS TO IMPROVE GENDER-INCLUSIVE RESEARCH PROGRAMMES AND FUNDING

DELIVERABLE D5.3

Authors: Hana Himi¹, Maya Ashkenazi¹, Madlen Baumert², Janne Haack²

¹ BBC – Beit Berl Academic College, Israel

² IFAM – Fraunhofer Gesellschaft zur Foerderung der angewandten Forschung e.V., Germany

With contributions from: Anita Thaler, Sandra Karner, Julian Anslinger (IFZ), Ana Rotter, Ernesta Grigalionyte-Bembič, Katja Klun (NIB), Veronika Mešková (UNIZA), Teresa Carvalho, Sara Diogo, Zélia Breda and Carina Jordão (UAVR), Jennifer Dahmen-Adkins (RWTH)

<http://www.change-h2020.eu>

ABSTRACT IN HEBREW

תקציר בעברית

הדו"ח המלא באנגלית: [קישור](#)

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 787177. The report reflects only the authors' view, and the Research Executive Agency and the European Commission are not responsible for any use that may be made of the information it contains

תקציר

מענקים ומלגות למימון מחקר הינם מרכיב חשוב בקידום מחקר בכלל, ובפרט בתמיכה בקריירות של חוקרות וחוקרים. לפיכך חשוב שהמימון יהא זמין ונגיש בצורה שווה והוגנת לכל אלו המעוניינים בנתיב המחקר והינם בעלי כישורים מתאימים לעסוק בו – גברים ונשים כאחד.

דו"ח זה נשען על ממצאי פרויקט CHANGE¹, ובפרט על חבילת עבודה 5, שעניינה היבטים מגדריים בתכניות ובתהליכי מימון מחקר. היבטים אלו נבחנו על ידי שותפות הפרויקט באמצעות מיפוי קרנות ומוסדות מימון מחקר, ראיונות מומחים וגיבוש אסטרטגיות לאיזון מגדרי בשיתוף בעלי ובעלות עניין בשש המדינות השותפות בקונסורציום. הדו"ח גובש ונערך על ידי מובילות חב' עבודה זו – מכון מחקר IFAM בגרמניה והמכללה האקדמית בית ברל בישראל, ובהשתתפות שאר שותפות הקונסורציום.

ככלל, האפשרויות, הכלים והמנגנונים להשגת מימון מחקר הינם רבים ומגוונים ומשתנים ממדינה למדינה, ואף בין אזורים או בין מגזרי מחקר, סוגי מחקר או תחומי מחקר שונים באותה מדינה. מגוון זה בא לידי ביטוי בבהירות רבה בנתונים שנאספו במדינות השותפות בקונסורציום CHANGE: אוסטריה, גרמניה, ישראל, סלובניה, סלובקיה ופורטוגל. במסגרת העבודה מופו תחילה ארגונים שונים למימון מחקר – כגון קרנות, מכוני מחקר, גופים ממשלתיים ועוד. עבור כל מוסד בוצע מיפוי ראשוני של הזדמנויות המימון האפשריות במסגרתו, אופי המענקים והמלגות, הנהלים והתהליכים לקבלת המימון, כולל בדיקה עד כמה היה ביטוי להיבטים מגדריים בתהליכים אלו, והאם התהליכים מעודדים הוגנות מגדרית במחקר ובמוסדות המחקר עצמם. לאחר המיפוי נבחרו בכל מדינה מספר בעלי ובעלות תפקידים בכירים במוסדות מימון מחקר לצורך ביצוע ראיונות מומחים. סך הכל בוצעו במצטבר 62 ראיונות מומחים (Expert interviews) בשש המדינות השותפות. לבסוף, נערכו סדנאות בהשתתפות בעלי ובעלות עניין במדינות השותפות, במסגרתן בוצעה חשיבה משותפת, וגובשו כלים ואסטרטגיות לקידום שוויון והוגנות מגדרית בתהליכי מימון מחקר. דו"ח זה מציג את הרקע, המתודולוגיה והממצאים של כל השלבים הללו.

ממצאים משלושת שלבי העבודה שלעיל מצביעים על פערים דומים בין המדינות השונות בהיבטים של חוסר איזון, הטיות מגדריות או העדר שקיפות באבני דרך שונות של תהליכי מימון מחקר. הפערים המגדריים הינם אוניברסליים ומשתקפים היטב במדדים כמותיים שונים, כדוגמת 'עקומות המספריים'. יחד עם זאת, קיימות מספר דוגמאות טובות, 'good-practice examples',

¹ The mentioned project 'CHANGE - CHAlleNging Gender (In)Equality in science and research' has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 787177. The project is coordinated by the Interdisciplinary Research Centre for Technology, Work and Culture - IFZ (Austria), further partners are: Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule Aachen (Germany), Universidade De Aveiro (Portugal), Zilinska Univerzita V Ziline (Slovakia), Nacionalni Institut za Biologijo (Slovenia), Fraunhofer Gesellschaft Zur Foerderung der Angewandten Forschung E.V. (Germany), Beit Berl College (Israel). More details can be found here: <https://www.change-h2020.eu>

של פרקטיקות יישומיות למיתון הפערים ולקידום מודעות ורגישות מגדרית בתהליכים אלו, כגון: חקיקה ורגולציה, הכשרות והדרכות בנושא הטיות מגדריות בלתי מודעות, שילוב מומחי מגדר בוועדות ובתהליכים, ותמיכה אינסטרומנטלית בנשים חוקרות. פרקטיקות אלו מהוות בסיס ללמידה משותפת ופוטנציאל לשיפור ארגוני, מבני ותהליכי לקידום הוגנות מגדרית במדינות השונות.

בנוסף, מצביעים ממצאי עבודה זו על האפשרות, כי פערים או הטיות מגדריות נטועים ככל הנראה בהקשר תרבותי, חברתי וכלכלי של כל מדינה, אך גם בתפיסה מסורתית ושלטת על מהו מדע ומהו מחקר. בהתאם לאמור, דו"ח זה מציע גם חשיבה ביקורתית על תפיסת המדע והמחקר בכללותה, תפיסה אשר נדונה באקדמיה ביתר שאת בשנים האחרונות. כך, שבנוסף ליישום פרקטיקות להעצמת נשים חוקרות מחד ולנטרול הטיות מגדריות לא מודעות בארגוני מימון מחקר מאידך, דו"ח זה קורא תיגר על הפרדיגמה המריטוקרטית במדע ובמחקר. צורת חשיבה חדשנית זו עשויה להוביל לגמישות בתפיסת המחקר, בנהלים, בקריטריונים ובתכניות למימון מחקר, ובכך לאפשר מרחב אקדמי ומדעי המאופיין בגיוון, איזון ונגישות לכל.